

**PÕLVA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	5
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	9
4	Kogude kujundamine	13
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	16
6	Raamatukogu turundus.....	26
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	28

1 Aasta lühikokkuvõte

Aasta oli raamatukogude jaoks tõine ja huvitav. Raamatukoguhoidjad said tänu mitmele lugeja-uuringule rohkem positiivset tagasisidet kui eales varem. Raamatukoguhoidjad hoidsid end kursis uuendustega riigi tasandil ja tundsid heameelt hästitoimiva maakonnapõhise töökorralduse üle.

1.1 Aruandeaasta tähtsündmused?

- 21. üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev Himmastes
- Ülemaakonnaline suvelugemine
- Aktsioon „Lugemisrännak“ Räpina valla raamatukogudes
- Kõrgel tasemel teatrietendused ja luulekavad: Magus Tabor „Mamma lood“ (Valgjärve), Must JaAm „Kõik ruum, kõik aeg täis igatsust“ Anne Tevahi ja Joonas Vatteri esituses (Räpina, Vastse-Kuuste) ja Artur Alliksaare 100. sünniaastapäevale pühendatud luulekava „Kuigi on nii palju lilli“ Tiina Mälbergi ja Teno Kongi esituses (Leevaku)
- Kodulooürituste sari Valgjärvel Kristiina Praakli eestvedamisel

Sündmused olid kogukondi liitvad nii kohalikul kui ka üle-eestilisel tasandil. Lasteraamatukoguhoidjate päev tõi kokku ligi 70 raamatukoguhoidjat, tagasiside päevale oli väga hea. Suvelugemine oli senistest kõige osavõturohkem, mõjudes hästi laste lugemise edendamisele (paaris raamatukogus osalesid ka täiskasvanud) ja oli väga hea koostöövorm raamatukoguhoidjatele. Sündmused pakkusid ilusaid elamusi.

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Kultuuririkkuse aasta sündmusi:

- Indiaanikultuuri tutvustus Toivo Aaljalt (Mehikoorma)
- Aia Rikka kandlekontsert erinevate rahvaste muusikast (Kauksi)
- Helemall Maaski reisimuljed Kesk-Aasiast (Veriora)
- Näitus „Uurali rahvaste looduslikud pühapaigad“, Tartu Ülikooli looduslike pühapaikade keskus ning Hiite Maja SA (Erastvere)
- Kanepi suvine kultuuririkkuse aastamäng (jalutuskäik *Actionboundi* abil koos küsimustega kultuuriteemadel)
- Raija Merilä „Kodugalerii“ näitus (Võõpsu)

Üritused olid eripalgelised ja võimaldasid kohtuda inimestega väga erinevatest kultuuridest, Mehikoormat külastas koguni ühe indiaanihõimu vaimne juht Lendav Kotkas!

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

- Räpina Vallavalitsuse ja Räpina valla Keskraamatukogu osalemine arendusprojektiga „Võõpsu raamatukogu elutuba“ Riigikantselei korraldatud Innosprindil. Projekt nomineeriti KULKA Põlvamaa ekspertgrupi tunnustusele *aasta tegu kultuuris*
- Räpina valla raamatukogude esmakordne osalemine Räpina Hea Kodu päevadel (tegevused lastele)
- Räpina valla Keskraamatukogu, Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseumi ja Räpina Noortekeskuse koostööprojekt „Tunne oma kodukandi ajalugu“. Räpina kuue mälestusmärgi juurde paigaldati infotahvlid ja koostati ajalooline giidiprogramm. Sügisel korraldati lasteailastele matkamäng „Räpina tähtsad kivid“

- MIRKO laienemine Räpina valla raamatukogudesse
- Peri raamatukogu (koos külaseltsiga) osalemine Viljandis pärandusfestivalil (ülevaade pärimuskultuuri lõimimisest raamatukogu igapäevatöösse)
- Valgjärve uue raamatukogu-külakeskuse käivitamine (noortetoa avamine, ringide tööle rakendamine)
- Vanaküla raamatukogule soetati õmblusmasin, mis leiab väga tihedat kasutust
- Põlva Keskraamatukogu näitusetegevuse arendamine (uued siinid lugemissaalis, vitriini paigaldamine fuajeesse)
- Põlva Keskraamatukogu lugeja-uuring
- Vaimse tervise kohvik kord kuus (Peaasi.ee) Põlvas

Kõige uuenduslikum on kindlasti osalus Innosprindil, mil viie päeva jooksul pandi paika kontseptsioon Võõpsu raamatukogu kaasajastamiseks. Väga oluline oli lugeja-uuringu läbiviimine Põlvas. Raamatukoguhoidjad said lisaks tunnustusele ideid, kuidas uuendada raamatukogu sisekujundust ja arendada teenuseid.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Eesmärgid said põhiliselt täidetud. Läbi viidi head vastukaja pälvinud üleriigiline laste-raamatukoguhoidjate päev, korraldati maakonna raamatukoguhoidjate täienduskoolitust ja kogukonnale palju huvitavaid üritusi. Juhiti tähelepanu kogude puhastamise vajadusele ja anti ka praktilist abi kohtadel. Põlva Keskraamatukogus viidi läbi lugeja-uuring, millega koguti ka sisendeid uue sisekujunduse loomiseks.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Maakonna rahuloluindeks oli 9,52. Kasutajate hinnang raamatukoguteenusele oli ülimalt positiivne. Tunnustati raamatukoguhoidjaid väga hea teeninduskultuuri ja mitmekülgse pädevuse eest, kiideti kirjanduse valikut ja raamatukoguruume.

2 Juhtimine ja personal

Maakon na nimi	1. Elanike arv	2.1 Registri koodiga raamatu kogude arv	2.2 Keskraamatu kogude arv	2.3 Haruraamatu kogude arv	2.4 Rändraamatu kogude arv	2.Kokku (2.2+2.3 +2.4)	3.Teenind uspunktid e arv
2023	24 158	10	2	19	-	29*	1
2024	23 810	10	2	19	-	29*	2

*Arvus sisalduvad ka kaheksa Kanepi valla registrikoodiga raamatukogu

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Keskraamatukogu on Põlva ja Räpina vallas moodustatud juba aastaid tagasi. (Põlva vallas täidab vallaraamatukogu ülesandeid maakonnaraamatukogu.) Kanepi vallas keskraamatukogu 2024. aastal veel ei loodud, vaid valmistati ette teistlaadi muudatused alates 1. jaanuarist 2025. Kanepi vallavolikogu otsusega moodustati Krootuse raamatukogu-külakeskus ja Maaritsa raamatukogu-külakeskus ning võeti vastu uued põhimäärused. Esimesel juhul liideti Krootuse ja Karilatsi rahvaraamatukogu ning Krootuse külakeskus, teisel Maaritsa rahvaraamatukogu ja Maaritsa külakeskus. Uute asutuste moodustamine toob nende juhtidele (raamatukogu-hoidjatele) kaasa ka kultuurikorraldaja kohustused. Karilatsi raamatukogu sisuliselt likvideeriti. Ruum tühjendati jõuludeks. Kolmandik raamatufondist viidi Krootusele ja kanti 2025. aasta jaanuaris üle ka elektronkataloogis URRAM. Ülejäänud kogu kustutati, kuid valla teistel raamatukogudel oli võimalik kustutatute hulgast raamatuid valida ja arvele võtta.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Nõukogud tegutsevad mõlema keskraamatukogu juures. **Räpina valla Keskraamatukogu** nõukogu kogunes kahel korral. Aprillis otsustas nõukogu taas läbi viia lugejate rahulolu-uuringu (2025), kaasates seekord ka mittelugejad. Juunis valitud uus koosseis tuli kokku novembris. Valiti nõukogu esimees ja arutati töökorraldusega seotud küsimusi (nt tutvustas raamatukogu direktor sisustuse uuendamise põhimõtteid). Direktor hindab koostöö nõukoguga konstruktiivseks.

Maakonnaraamatukogu nõukogu kinnitas meili teel suvised lahtiolekuajad.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Raamatukogudel kehtivaid arengukavu ei ole. Rahvaraamatukogude edasine töökorraldus sõltub seadusemuudatustest. Seni, kui rahvaraamatukogude seadus uuel kujul vastu võtmata, ollakse äraootaval seisukohal. (Rahvaraamatukogud pole praegu ka arengukava kohuslased.) Edaspidi on arengukavade koostamine kindlasti kavas.

Raamatukoguhoidjate kaasamine KOV-ide arengukavade koostamisse on olnud väga väike. Raamatukogud on arengukavades muidugi põgusalt esindatud. Uusi arengukavu vastu ei võetud ja eelmise aasta aruandes tsiteeritud korrata mõtet ei ole. Kõigis valdades on olemas arengukava juurde kuuluv eelarvestrateegia aastateks 2024–2027. Põlva valla tegevuste tabelis sisaldub järgmine punkt: „Keskraamatukogu ja haruraamatukogude sisustuse ja tehnilise baasi uuendamine osutatavate teenuste valiku laiendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks“. Tegevusi on ette nähtud kõikideks aastateks. Loodetavasti leitakse jõudu hakata tegelema suurte projektidega

(Tilsi kogukonnamaja, keskraamatukogu sisekujunduse uuendamine jne). Aruandeaastal alustasid keskraamatukogu ja vallavalitsus ettevalmistusi Vastse-Kuustesse multifunktsionaalse lugemissaali (aatriumi) rajamiseks. (Esimene rahatataotlus positiivset vastust küll ei saanud, aga see ei tohi saada takistuseks.) Räpina valla strateegias on summa Võõpsu raamatukogu ruumiolude parandamiseks, Kanepi valla omas Põlgaste raamatukogu-külakeskuse hoone remondiks.

2.2. Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	2341,793	1442,066	-38,42
Tööjõukulu	803,873	833,652	+3,70
Komplekteerimiskulu	214,571	216,321	+0,82
sh KOV-ilt	165,154	167,406	+1,36
sh riigilt	49,417	48,915	-1,02
sh KuM-ilt	49,417	48,915	-1,02
Investeeringukulu	936,042	0,000	-
sh KOV-ilt	925,442	0,000	-
sh riigilt	10,600	0,000	-
sh KuM-ilt	10,600	0,000	-
Infotehnoloogiakulu	31,991	29,412	-8,06

2024. aasta eelarves ei kajastu investeeringud (Põlva Keskraamatukogu eelarves ei hakkagi enam kajastuma). Jooksevkulude võrdluses (2023 – 1405,751) ilmneb väga väike tõus (2,58%). Miinuspoolel on IT-kulu ja soetussumma riigilt. Komplekteerimise pisut kasvanud kogusumma on hinnatõusu arvestades suure vajakuga. Kulusid kokku tõmbama on sundinud halb majandus seis. Järjekindlat kokkuhoiupoliitikat viljeldakse Kanepi vallas.

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projektide koostamine on juba ammu muutunud raamatukogutöö lahutamatuks osaks. Projekte ei koostata küll kaugeltki kõikides raamatukogudes, aga vähemal või suuremal määral saavad neist osa kõik. Tabelis on Põlva Keskraamatukogu projektid, mida kasutati ülevabariigilise ürituse ja ülemaakonnaliste sündmuste korraldamiseks. Lisaks Valgjärve raamatukogu-külakeskuse suur projekt. Tabeli väliselt on nimetatud raamatukogud, kus kultuurisündmuste korraldamiseks projekte koostati, samuti projektide arv.

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood *	Eraldatud summa (tuh)	Projekti üldmaksumus	Staatus (lõpetatud, käimasolev vms)
Koolitus „Teenusedisain - ülevaade olemusest ja rakendusvõimalustest“	Rahvaraamatukogude kiirendi (koolitustegevused)	25.01-15.12.2024	3,500	4,812	Lõpetatud
21. üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev	KULKA Põlvamaa ekspertgrupp (edaspidi ekspertgrupp)	-	0,300	1,507	Lõpetatud

Põlvamaa 18. maaraamatukoguhoidja päev	Ekspertgrupp	-	0,866	1,414	Lõpetatud
Õppereis Läti Vabariiki	Ekspertgrupp	-	0,450	1,103	Lõpetatud
Suvelugemise tunnustusüritus	Ekspertgrupp	-	0,400	0,452	Lõpetatud
Projekt „Noorte heaks“: noortetoa rajamine Valgjärve raamatukogu-külakeskusesse	Haridus- ja Noorteamet	-	6,660	6,660	Lõpetatud

*KULKA toetuste puhul ei saa perioodi enam välja tuua, kuna kehtib uus põhimõte: projekti lõpptähtaeg on sündmuse toimumise kuupäev, mille järel tuleb kahe kuu jooksul esitada aruanne.

Kultuurisündmuste läbiviimiseks koostati projekte (ekspertgrupile) järgmistes raamatukogudes: Vastse-Kuuste (9), Rápina (3), Põlva (2), Peri (1), Põlgaste (1), Saverna (1). Osa sündmuse korraldatakse 2025. aastal. Ekspertgrupile esitati tavapäraselt ka juubelitoetuste taotlusi. Projektid olid suureks abiks koolitustegevuse ja kultuurisündmuste (kohtumised loomeinimestega, harrastusteatri etendused jne) korraldamisel. Valgjärvel lõi projekt väga head võimalused noorte kaasamiseks. Alati on projekte, milles raamatukogudel on oluline roll, kuid mis nende eelarves ei kajastu. Aruandeaastal osutus edukaks Rápina projekt (raamatukogu, koduloo- ja aiandusmuuseumi ning noortekeskuse koostöös) „Tunne oma kodukandi ajalugu“ ERÜ konkursil „Raamatukogud-muuseumid-noored“.

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
55	47,375

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Raamatukoguhoidjate arv (43) vähenes seoses pensioneerumisega kolme võrra (koosseis 2,4). (Kokku jäi pensionile neli staažikat töötajat.) Raamatukoguhoidjate **koosseis** (38,675) vähenes tervikuna 2,15, kuna üks töötaja rakendati mulluse 0,75 asemel täiskohaga. **Abipersonali arv** (12) kasvas kahe töötaja võrra (koosseisu lisandus vastavalt 0,5 ja 0,2). Loodi uus ametikoht. Teisel juhul võeti tööle uus inimene mullu kahes raamatukogus rakendust leidnud töötaja – ühes raamatukoguhoidjana, teises abijõuna – asemel (raamatukoguhoidjana jätkab). Ühe töötaja koormus vähenes 0,3 võrra. Abipersonali **koosseis** (8,7) tervikuna kasvas 0,4 võrra.

2.3.2 Erialahariduse ja omandamine

Raamatukoguhoidja kutse (6 tase) omistati ühele raamatukoguhoidjale.

Kaks raamatukoguhoidjat alustasid kutseõpingud Rahvusraamatukogus.

2.3.3 Täienduskoolitused (koos maakonnaraamatu koolitustega)

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projekti juhtimine	1

Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	3
Meeskonnatöö ja koostööoskused	-
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	-
Kogude kujundamine ja haldamine	2
Teenuste pakkumine ja arendus	7
Klienditeenindus	1
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	-
Digi- ja meediapädevused	2
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	-
Kultuur ja kirjandus	6
Muu (erialane ja tihedalt erialaga seotu): kutsekoolitus, suveseminarid, kogukonnatöö, ruumikujundus jm	6
Muu: kriisivalmidus, folkloor, esmaabi, vaimne tervis	4

Edaspidi peaks ülevabariigiliste koolituste kuuluvus olema kooskõlastatud (suveseminarid, kutsekoolitus, teabepäevad jne), et oleks rohkem võrdlusmaterjali ja vähem subjektiivsust. Universaalsete (mitmeteemaliste) koolituste pihustamine erinevate lahtrite vahel teeks pildi veel hõlpsamaks ja seetõttu pole seda tehtud.

Koolitusaasta oli tavaline, aga oli ka häid algatusi. Hea meel on ERÜ kogude toimkonna taastamise ja kahe sisuka ettekandepäeva üle. Väga head vastukaja leidis esmakordselt peetud ERÜ ühisseminar „Kooli- ja rahvaraamatukogu koostöö laste lugemise toetamisel”. Lastetöö vallas jätkas edukalt Eesti Lastekirjanduse Keskus, kelle e-koolitustel meelsasti osaletakse. Üle aastate osalesid Põlvamaa raamatukoguhoidjad kutsekoolitusel.

Maakonnaraamatukogus korraldati üheksa koolituspäeva (kaheksa koolitust, kuna üks koolitus oli kahepäevane):

Jätkukoolitus „Teenusedisain – ülevaade olemusest ja rakendusvõimalustest“, koolitajad Mari Arnover (põhikoolitaja) ja Maire Milder, 21. veebruar, 24. aprill

Õppekäik Võrumaa Keskraamatukokku, 15. märts

Õppekäik Valgamaale, põikega Ergeme raamatukokku (Läti), 20. mai

Õppekäik Lätti (Smiltene, Aluksne, põikega Filmi-Vargamäe külastuskeskusesse Vastse-Roosas), 30. august

Loeng „Värske ja väärt laste- ja noortekirjanduses“, Krista Kumberg, 19. september

Loeng „Kogukonnapõhine tegutsemine ja koosloome kui jätkusuutlikkuse alustalad“, Kairi Kasearu, 23. oktoober

Loeng „Säilenõtkus kultuuriteenuste ja kogukondlike praktikate kaudu“, Kadri Kasemets, 27. november

Aastalõpuseminar: aruandlus, ülevaade Rootsi raamatukogudest, muusikaline tervitus, jõululõuna, 19. detsember

Koolitusprogramm kujunes osalejate hinnangul mitmekesiseks ja huvitavaks. Esimest korda käsitleti teenusedisaini, mis kujunes maailmapilti avardavaks. Kuna aasta jooksul oli mitu õppekäiku, sai teenusepõhist lähenemist rakendada mitmes raamatukogus kodumaal ja Lätis. Võrumaa Keskraamatukogu külastades said raamatukoguhoidjad kaasa vaatlusülesanded, mida analüüsiti teenusedisaini koolituse teisel päeval. (Hinnangud äsja renoveeritud raamatukogule olid väga head.) Vajalik oli ka kogukonnatöö põhjalikum käsitus.

Tabeli ja ülaltoodud loetelu põhjal saab nii üleriigilisel kui ka kohalikul tasandil fookusena välja tuua teenuste arendamise. Koolituste tulemusena on süvenenud raamatukoguhoidjate oskus asetada end lugejate kingadesse.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Raamatukoguruumide seisukorda võib üldiselt pidada heaks. Tavapäraselt tehti nii pisiremonti kui ka suurtöid, viimaste puhul eesmärgiga parandada suurte hoonete energiatõhusust.

Uut asukohta vajavad Tilsa ja Peri raamatukogu, kohti on välja pakutud, kuid konkreetseid samme veel astunud ei ole. Kõige suuremad remondivajadused on endised: Võõpsu raamatukogu kapitaalremont ja Vastse-Kuuste raamatukogu laiendamine. Räpina vallavalitsus esitas taotluse Võõpsu raamatukogu renoveerimiseks rahvaraamatukogude kiirendile. 2024. aasta algul rahastatud projekt viiakse ellu 2025. aastal (idee- ja arhitektuurikonkurss, ehitusprojekt), aluseks Innosprindi tulemused. Maakonnaraamatukogu 2024. aastal kiirendile esitatud taotlus Vastse-Kuuste raamatukogu multifunktsionaalse lugemissaali rajamiseks paraku rahastust ei saanud ja tuleb otsida uusi lahendusi. Linte raamatukogu vajab katuseparandust ja fassaadi korrastamist. Erastvere raamatukogu-külakeskust 2024. aastal ei remonditud, aga 2025. aasta eelarves on ette nähtud summa küttesüsteemide projekteerimiseks. Osa väiksemaid probleeme, millega aasta jooksul tegeldi, veel lahenduseni ei jõudnud (Leevaku raamatukogu-külakeskuse põrandakatte võimaliku allergiat tekitava toime väljaselgitamine, Vanaküla raamatukogu kanalisatsiooni parandamine).

Teostatud (olulisemad) tööd

Põlva Keskraamatukogu

Põlva – külastajate tualettruumide ümberehitamine, lugemissaali seinte ja lae osaline värvimine ja kaasaegsete näitusesiinide paigaldamine, ühe sisetööruumi põranda parandamine ja vaipkatte vahetus, käsipuu paigaldamine lasteteeninduse sissepääsu juurde.

Ahja – elektrisüsteemi ja fassaadi uuendamine, soklitööd, kõrvalhoone elektriühendustööd, videovalvesüsteemi väljavahetamine, kivišöelmete paigaldamine vundamendi äärde.

Kiidjärve – raamatukogu kolme suure kahepoolse välisukse ja ühe akna vahetamine, uute rulooda paigaldamine akendele.

Peri – hoone kaugküttevõrgust eemaldamine ja autonoomse maakütte paigaldamine, elektri(ümberehitus)tööd.

Räpina valla Keskraamatukogu

Mehikoorma – õhksoojuspumba paigaldamine.

Ruusa – külakeskuse vihmaveesüsteemi ja lumetõkete uuendamine, elektritööd raamatukogus (osaline laevalgustite vahetamine LED-torude vastu, seadmekarbikute ja pistikupesade vahetamine), LED-liikumisanduriga valgusti paigaldamine välisukse kõrvale.

Kanepi vald

Põlgaste – Arnold Matteuse projekteeritud koolihoone (praegu raamatukogu-külakeskus, hooldekodu, lasteaed) energiatõhusamaks muutmine, tööd lõpevad 2025.

Raamatukogud pööravad tähelepanu sisustusele, pakkumaks paremat teenust. Räpina raamatukogus vahetati lugemissaali rasked, põranda külge kinnitatud lauad välja ilusate kergete laudade vastu. Külastajad tunnevad end mugavamalt, ühtlasi on palju paranenud tingimused sündmuste korraldamiseks. Rahvaraamatukogude kiirendi toel (edukas taotlus aruandeaastal) vahetatakse 2025. aastal samasugused lauad välja lasteosakonnas.

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Kuidas on tagatud ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele?

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	2
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	0
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	23
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	11
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvalise abita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	10
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	7
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	15
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	22
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	7
Muu (nimetada)	-

Raamatukoguhoidjatel on tabeli põhjal hea vaagida, mis on tehtud ja mida tuleks teha paremini. Aspektid on erineva kaaluga ja osa neist ei sõltu pelgalt raamatukoguhoidja heast tahtest. Kõige keerulisem on ligipääsu kindlustamine (v.a uued hooned, kus on olemas ka nõuetekohane invatualett). Tabelis on välja toodud otsepääs raamatukokku, paari raamatukokku pääsevad piiratud liikumisvõimega külastajad majas asuva teise asutuse kaudu (kool, lasteaid).

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	1116	89
Kasutajakoolitus	8	7
Digipädevuste alane nõustamine	106	36
Muu (nimetada)	0	0

Koduteenindust pakkus 79,3% raamatukogudest. Teenus on oluline ja raamatukoguhoidjad on valmis seda suuremas mahus pakkuma, kuid sageli on lugejad ise väga tagasihoidlikud soovi avaldama. Ligi pooled kasutajatest on vajanud nõustamist digitoimingutes, mis näitab, et raamatukoguhoidjaid usaldatakse. Koduteenindust korraldati aastaid väga hästi Karilatsi raamatukogus.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Tabel ei ole kõikehõlmav, vaid erinevaid näiteid toov. Teenuseid on palju, partneriteks koolid, lasteaiad, noortekeskused, lastehoiud, üksikisikud, KOV-id, MTÜ-d jne. Lisaks üritus- ja laenusteenusele renditakse ruume, annetatakse liigse eksemplaarsuse tõttu kustutatud väljaandeid, tutvustatakse külastusgruppidele raamatukogusid ja nende lähiümbrust, jagatakse KOV-i palvel pensionäridele jõulupakke, müüakse kodukohakirjandust ja meeneid, jagatakse infomaterjale (aruandeaastal palju vaimse tervise teemal), võimaldatakse baase teatritruppidele jne.

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Hooldekodud: teeninduspunkt – Saverna; ettelugemine – Põlgaste (järjepidev), Leevi (esmakordne); pidev koostöö hooldekodu töötajaga, kes viib hoolealustele raamatuid – Ruusa; raamatukogu-küla keskuse naisansambli Vannamuudu tähtpäevakontserdid – Põlgaste; pidev koostöö hooldekodu tegevusjuhendajaga (materjali otsimine ürituste läbiviimiseks jm) – Tilsi (ei kajastu arvudes)	63	210
Põlva Laskespordiklubi ja Jakob Hurda Selts: temaatiliste märkide valmistamine märgipressi abil – Põlva	2	100
Maarja Küla: ettelugemine, laulmine ja piltide värvimine – Kiidjärve	1	7
Thors Films OÜ: lavastuse „Rohelised niidud“ meeskonna baas – Kiidjärve	1	70
RMK Kiidjärve külastuskeskus: ülevaade külastusgrupile Kiidjärvest ja Kalmer Tennosaarest – Kiidjärve	1	25
Vastse-Kuuste kogukonnamaja: jõulukontsert (korraldajaks naisteklubi Kolmapäev) raamatukogus tegutsevalt ansamblist Õed – Kiidjärve	1	12
Kanepi seltsimaja, gümnaasium, lasteaed*, noortekeskus: kohtumised kirjanikega, ettelugemine, mängud jne – Kanepi	56	922
Saverna kool ja lasteaed: laenutamine rühmadele ja klassidele – Saverna	60	117
Lasteaiarühmad: teatraliseeritud raamatututvustused – Mooste, Rasina	25	115
Põlva vallavalitsus: muinasjutuhommik Põlva keskväljakul – Põlva lasteteenindus, Peri	1	50
Kodutütred ja Noorkotkad: ajakirjaniku erialalaager, matkamäng, koduloolised ekskursioonid – Põlva lasteteenindus	5	113
Raamatuannetus lasteaiale – Põlva lasteteenindus	1	20

*42 ühistegevust 540 osavõtjaga!

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	29
Raamatukogusüsteem RIKS	0
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	2
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	24
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	0
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	13
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	11
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	7

Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	7
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	0
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	27
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	28
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	29
Raamatukogus saab värviliselt printida	13
Raamatukogus on 3D printer	1
Raamatukogus on lamineerimismasin	2

Tabelist nähtub vajaliku baasi olemasolu.

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Suurt arendustegevust valdkonnas ei olnud.

Põlva valla raamatukogudes seadmeid ei uuendatud, vaid vajadusel taastati. Maakonna-raamatukogu lasteteenindusele osteti värviline A4 laserprinter. Probleemiks on endiselt mõne harukogu kehv internetiühendus. Pakutakse küll traadita ühendusi, aga nende hind on raamatukogule liiga kõrge. Riigi poolt korduvalt lubatud viimase miili ühendused pole Põlvamaale jõudnud. **Räpina vallas** soetati Veriora raamatukogule uus printer. **Kanepi vallas** lisandus tehnikat uuele Valgjärve raamatukogule-külakeskusele (projektor ja ekraan). Maaritsa raamatukogu sai uue arvutikomplekti raamatukoguhoidjale. Kanepi raamatukogus vahetati välja nii raamatukoguhoidja kui ka AIP-i arvuti.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

URRAM-is peetakse iseteeninduslike teenuste kohta arvestust, aga põhjalikumalt neid seni analüüsitud pole. Maaraamatukoguhoidjad nendivad, et kasutus on väike. **Maakonna-raamatukogu** (ilma harukogudeta) kahe aasta võrdlus näitab aga suurt tõusu: otsingud 33,2% (16 487 ja 12 374), tähtaja pikendamine 149,7% (2207 ja 884). Ka kasutajaks registreerumine on kasvanud (20 ja 15). Teenuse kasutamisel on juhtunud kurioosumeid, näiteks reserveeris lugeja sama raamatu korraga kahes raamatukogus. Iseteeninduslikke teenuseid tuleks laiemalt tutvustada. (See on ka küsitlustest välja tulnud.)

4 Kogude kujundamine

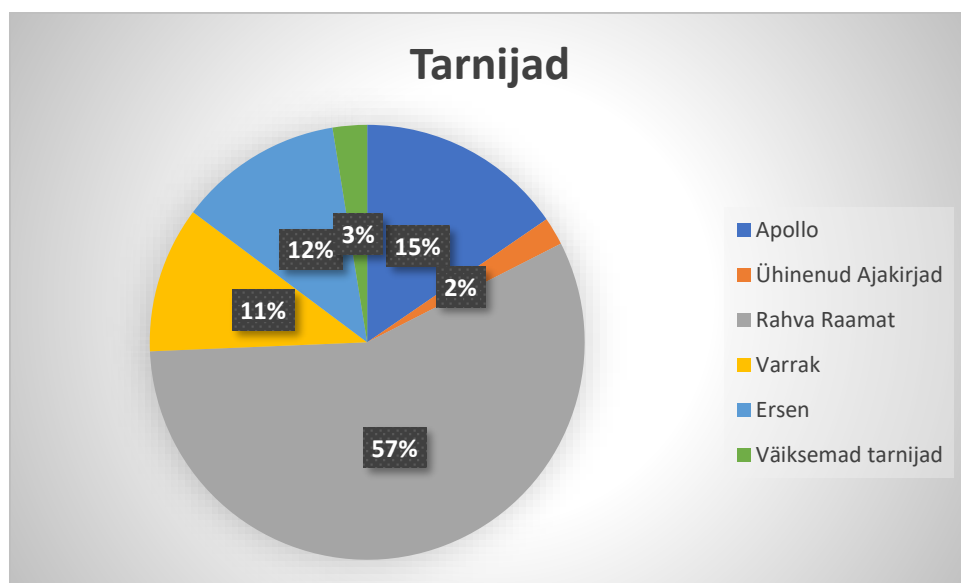
4.1 Komplekteerimise põhimõtted

„[Põlva Keskraamatukogu komplekteerispõhimõtted](#)“ kinnitati direktori käskkirjaga aprillis 2021. Muudatusi pole dokumendis seni olnud vaja teha.

Komplekteerimisel arvestatakse piirkonna omapära, lugemisharjumusi ja demograafiat, jälgitakse väljaannete olemasolu valla/maakonna teistes raamatukogudes, arvestatakse ilu- ja teadmiskirjanduse proportsioone, vajadusel tegeldakse järelkomplekteerimisega. Komplekteerimist mõjutab lasteasutuste olemasolu piirkonnas. Komplekteerimise prioriteetidid on üldiselt väärt eesti ilu- ja lastekirjandus, maailma väärt- ja lastekirjandus, elukestvate õppimist ja enesetäiendamist toetav kirjandus ning kodulooline kirjandus. Teadmiskirjandusest on eelistatud Eestit puudutav kirjandus ja laiemale lugejaskonnale huvipakkuv kirjandus. Raamatukoguhoidjad arvestavad erialaspetsialistide soovitustega (eriti lastekirjanduse puhul) ja lugejate hinnangutega ning vaatavad hindava pilguga ka kõite kvaliteeti ja kujundust. Paraku tuleb lähtuda ka rahalistest võimalustest. Teadmiskirjanduse valikul on ülal viidatud laiemale lugejahuvile, kuid ennast on õigustanud ka niširaamatud (nt inglisekeelne keskkonnateemaline kirjandus).

Rahulolu-uuringus osalejad kinnitasid, et raamatukogud on komplekteeritud mitmekesiselt ja tasakaalustatult ning avaldasid tunnustust raamatukoguhoidjatele kui pädevatele kogude kujundajatele.

Kõik maakonna rahvaraamatukogud usaldasid endiselt komplekteerimiskeskusena maakonna-raamatukogu, kus jätkuvalt püüti hankida soovitud väljaandeid võimalikult soodsalt. Tänu sellele, et Apollo sai kullerteenuse Põlvas toimima, suurenes oluliselt Apollo osakaal (15%; eelmisel aastal 4,2 %). Enamasti osutus järelkomplekteerimine ja ingliskeelse kirjanduse soetamine Apollos soodsamaks kui Rahva Raamat, kelle osakaal oli 57% (mullu 71%). Need muudatused olid eelmisel aastal prognoositavad.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kogud vähenesid aruandeaasta jooksul 2,7% (506 921 ja 521 086), mõjuteguriteks kahanenud juurdekasv (3,1%) ja kasvanud kustutatud väljaannete arv (63,5%). Raamatute ja ajakirjade juurdekasv vähenes vastavalt 2,7 ja 13,0%. Ajakirjade puhul on näha ajamärki, sest osa väljaandeid paberkuul enam ei ilmu, aga kindlasti on osa napil soetussummal. Eeltooduga seoses on perioodikalaenutuste arv (koos ajalehtedega) langenud 10,5%. Soetatud raamatute hulgast moodustab endiselt 77% ilu- ja lastekirjandus. Ilu- ja lastekirjanduse laenutustega ei ole olukord nii halb kui perioodikaga, sest langus on väga väike (1,4%). Ilu- ja lastekirjanduse osakaal laenutustest on aastaga pisut kasvanud (58,3 ja 56,5%).

Ringlus oli 0,2–1,2. Kõige kõrgem ringlus (1,2) oli maakonnaraamatukogus (ilma harukogudeta) ja Leevaku raamatukogus. Teistest kõrgem on ringlus ka Ruusa ja Kauksi raamatukogus (0,9). Kokkuvõttes on ringlus muidugi madal. Siin on tegu nõiarõngaga. Töö kogude puhastamisel on olnud tänuväärne, aga suurema ringluse saavutamiseks tuleks olla märksa radikaalsem. Ringluse suurendamine ei tohiks siiski saada omaette eesmärgiks.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trüki-, e-raamat, audioraamat)

2024. aastaks eraldati Põlvamaa rahvaraamatukogudele teavikute komplekteerimiseks 166 175 eurot (0,16% vähem kui mullu), sellest riigi toetus 48 915 (1,02% vähem) ja omavalitsustelt 117 260 (kasv 0,21%) eurot.

Maakonna raamatukogudesse osteti 11 175 teavikut, neist 11 138 olid raamatud.

Keskmiselt osteti 0,46 raamatut elaniku kohta (Põlva vallas 0,4, Kanepi vallas 0,53 ja Rõpina vallas 0,54).

E-raamatuid ja audioraamatuid 2024. aastal ei komplekteeritud.

Maakonnaraamatukogus kasutati komplekteerimisel näidiseid, mida oli jätkuvalt võimalik tellida Rahva Raamatust, lõpliku valiku tegid lugejateeninduse spetsialistid.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodika tellimiseks eraldati 50,146 tuhat (kasv 4,47%). Ajalehtede aastakäikude arv on mullusega võrreldes peaaegu sama (274 ja 270), annetuste arv täpselt sama (66). Ajakirjade aastakäike on märkimisväärselt vähem (13%; 621 ja 714), eriti annetusi (28%; 82 ja 114).

Maakonnaraamatukokku soetati 92 perioodikaväljaannet (70 ajakirja ja 22 ajalehte), neist 20 olid annetatud (Põlvamaa kolme valla häälekandjad, ajakirjad Eesti Mets, Eesti Loodus, Eesti Õde, Horisont, Kaitse Kodu!, Uma Leht jt).

Kuna Eesti Päevaleht lõpetas alates aprillist ilmumise paberlehenä, pakkus Delfi Meedia võimalust muuta pabertellimus digiteerimiseks viiele kasutajale tellimisperioodi ehk aasta lõpuni. See tagas digilugipääsu kõikidele Delfi väljaannetele: Delfi, Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, LP, Maaleht, Kroonika, Anne ja Stiil, Eesti Naine, Pere ja Kodu, Tervis Pluss, Maakodu, Oma Maitse, Delfi.ru, retseptiveeb.ee, lisaks otseülekanded.

Maakonnaraamatukogus oli veel võimalik digilugeda Postimeest (koos maakonnalehtedega), Äripäeva ning ajakirju Imeline Teadus ja Imeline Ajalugu.

Maaraamatukogudest on digilugipääse perioodikale kolmandikul (statistilise aruande põhjal) ja raamatukoguhoidjate hinnangul digiperioodika lugejaid eriti ei huvita.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Muude väljaannete soetamine oli tavapäraselt väiksearvuline. 2024. aastal osteti 6 auvist ja 31 muud väljaannet (peamiselt mängud). Mängude tellimist soosib vastava ringi olemasolu (Maaritsa) ja koostöö Brain Games OÜ-ga (Põlva).

4.6 Esemete komplekteerimine

Vanakülla soetati õmblusmasin, mis on kasutuses taaskasutuse õpitubade läbiviimisel ja järjekorra alusel kõigile soovijatele. Muude laenutamiseks mõeldud esemete soetamise kohta andmeid ei ole.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena saadi 488 teavikut, neist 483 raamatut. (Osteti 11 175 teavikut, neist 11 138 raamatud.) Annetuste osakaal juurdekasvust on seega 4,2 %.

Annetatud perioodika kohta vt ülal.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

2024. aastal tehti kaks inventuuri – Räpinas ja Ruusal, mõlemas maakonnaraamatukogu ja Räpina vallaraamatukogu heas koostöös.

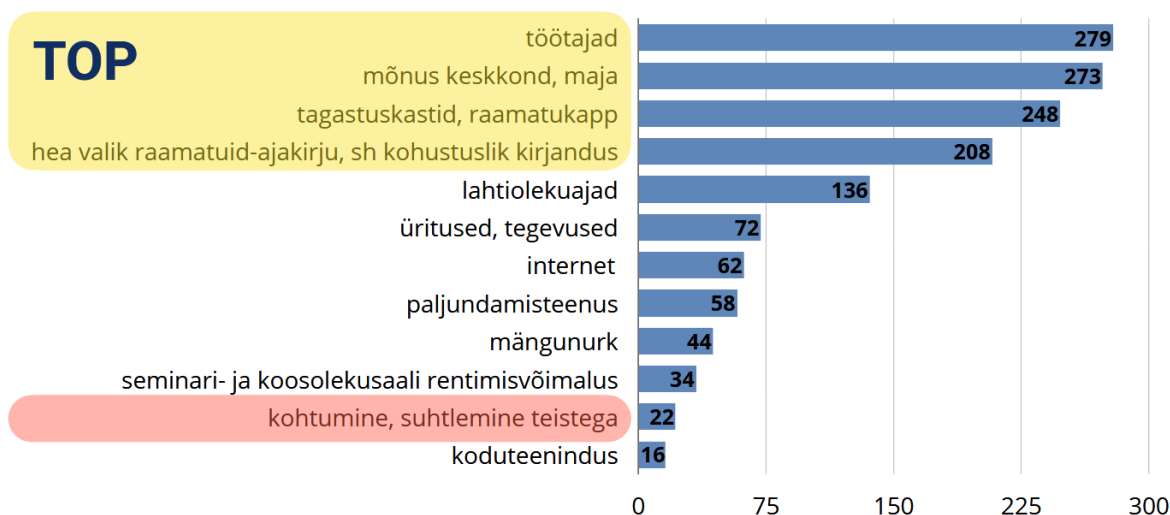
Mahakandmisi tehti peaaegu kõigis raamatukogudes, kustutusakte koostati 26 raamatukogus. Maha kanti 24 966 väljaannet neist 24 898 raamatut (mullu 15 035), 43 auvist, 18 elektroonilist teavikut ja 7 muud teavikut.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Põlva Keskraamatukogus viidi üle väga pika aja läbi lugeja-uuring, mille küsimused koostas, kokkuvõtte tegi ja tulemusi tutvustas teenusedisainer Mari Arnover, kellele väga suur tänu! 11.–24. märtsini toimunud keskraamatukogu käsitlevas lugeja-uuringus osales 311 inimest. Joonis võtab kokku vastused küsimusele, mis lugejatele raamatukogus kõige rohkem meeldib (võis olla mitu vastust).

Põlva Keskraamatukogus meeldivad lugejale:

Suures osas olid hinnangud kiitvad kõikide küsimuste puhul. Puudused, mille vastajad välja tõid, tulenevad eelkõige praegusest ruumilahendusest (lugemissaali ebamugav asukoht eakatele (teisel korrusel) ja umbsus, lasteala väiksus, vähe eraldumisvõimalusi raamatukogus jms). Joonisega võrreldes võib märgata väikest vastuolu, kuna lõviosale vastanutest maja ja keskkond väga meeldivad. Raamatukoguhoidjad ise peavad kriitilisi hinnanguid õigustatuks ja võimaluste piires tuleb neid uue ruumi- ja sisekujunduslahenduse loomisel arvesse võtta. Aruandeaastal muudeti veelgi laste- ja noortesõbralikumaks lasteteeninduse endist hoidlaruumi. Kojulaenutussektorisse paigutati mugavad tugitoolid. Koostaja lisas uuringusse küsimusi ka Põlva linna kohta. Tulemused edastati vallavalitsusele.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Rahulolu-uuringus osales 526 vastajat (250 Põlva, 114 Kanepi ja 162 Räpina vallas). Maakonna rahuloluindeks oli 9,52; Kanepi vallas 9,11, Räpina vallas 9,64 ja Põlva vallas 9,63. Kõrgeimat hinnet (10) jagasid vastajad heldelt pea kõikidele raamatukogudele ja seetõttu olid ka rahuloluindeksid väga kõrged. (Kõige madalam rahuloluindeks oli 7,66.) Rahuloluindeksi 10 pälvis viis raamatukogu (kuna ühes oli vastajaid vaid üks, ei ole seda siinkohal mainitud): Krootuse (Kanepi vald), Ruusa, Veriora ja Võõpsu (Räpina vald).

Tekstilised vastused olid peamiselt väga positiivsed, kiideti meeldivat teenindust, raamatukoguhoidjate oskust kirjandust soovitada, ilusaid ruume jne. Silma torkas, et ka madalama arvulise hinnangu (5 ja 6) puhul oli sõnaline pool väga kiitev. Paaril korral antud madalaima hinnangu (1) juures ei olnud kommentaare. Ühest järeldust siiski teha ei saa, sest vastajad võisid skaalast

valesti aru saada. Paljudest vastustest oli hoomata, et inimesed ei lähtunud niivõrd viimasest külaskorradest kuivõrd pikaajalistest kogemustest. Negatiivsena toodi välja eelkõige ruumi-puudus.

Hinnanguid, mis jäid eredamalt silma (maaraamatukogude kohta):

„Alati oodatud sõbralik vastuvõtt, ruumid avarad, kaunilt sisustatud. Suunatakse huvitavaid ja harivaid artikleid lugema ajakirjandusest. Tutvustatakse ilmunud raamatute sisu, seostatakse neid ka varem ilmunud raamatutega. Kui arutelu läheb pikemaks, pakutakse kohvi.“

„Olen olnud kogu aeg raamatukogu lugeja, juba 70-ndatest alates ja mulle meeldib meie raamatukogu. Siin on olnud head juhatajad. Praegune töötaja on väga abivalmis, oskab soovitada kirjandust ja juhendab ka interneti ja mobiili kasutamisel, kui ise ei oska.“

„Meeldis kõik. Eriti meeldib, kui inimene saab naljast aru ja oskab ise nalja teha. Väga hea ja läbimõeldud kirjanduse valik. Teabekirjanduse valik on väga hea.“

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

AIP-i arvuteid on kokku 44, mis on veidi vähem kui mullu (47). Kõikides raamatukogudes (peale kahe kõige väiksema, neist üks 2025. aasta alguse seisuga likvideeritud) oli olemas vähemalt üks AIP-i arvuti ja nende hulga suurendamist vajalikuks ei peeta. Arvutite kasutamist võib pärssida nõrk WiFi levi. Viimastel aastatel on olnud n.-ö aastateema, mida kasutajaarvuti abiga lahendada, seekord oli selleks ühistranspordikaardi isikustamine.

Kokkuvõttes saab kasutajaarvutite kohta nentida sama, mis eelmiselgi aastal: kasutamise dünaamika on erinev, kuid maakonnaraamatukogu AIP-i kasutajate arv kasvab järjekindlalt (seekord 18,5%). Seal toimub ka tihe heatasemeline töö kasutajate abistamisel.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Suuri muudatusi polnud. Ühes raamatukogus seati sisse igapäevane kodukontori päev võimaldamaks raamatukoguhoidjal üritusi ette valmistada. Mõtlemisainet pakub raamatukogu ja külakeskuse ühendamine. Ühe, olgugi väga tubli töötajaga, pole kõiki teenuseid võimalik täismahus pakkuda. Raamatukogu lahtiolekuaja lühendamise ligi poole võrra näib küll lahendusena, piirab aga juurdepääsu vaimuvarale ja informatsioonile ning avaldub üsna ruttu ka põhinäitajates.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
9015	7772	-1243

Kahjuks ei ole võimalik kahte aastat omavahel võrrelda, kuna statistikas arvestati keskraamatukogudes esmakordselt ühekordseid lugejaid.

5.3.4 Külaskorrad

Külaskorrad 2023	Külaskorrad 2024	Muutus (+/-)
151 115	149 581	-1534

Külastuste arv on kokkuvõttes mullusega sisuliselt sama (-1%). (Ka lahtiolekupäevi oli 1% võrra vähem.) 15 raamatukogus ehk rohkem kui pooltes raamatukogudes on lugejate arv tõusnud, kõige rohkem (12 –32%) Ruusal, Savernas, Vanakülas ja Verioral. Plusspoolel on ka maakonnaraamatukogu (ilma harukogudeta).

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+/-)
338 620	323 761	-14 859

Laenutuste arv on langenud 4,4%. Veidi väiksem on kohalkasutuste arvu langus (3,8%). Laenutuste arvu väikeses maakonnas võivad oluliselt mõjutada ümberkorraldused vaid ühes raamatukogus, nii ka seekord. Laenutuste arv on kasvanud (0,50–20,3%) kuues raamatukogus: Kanepis, Lintes, Põlgastes, Ruusal, Savernas ja Verioral.

5.3.6 MIRKO teenus

Teenuses osaleb algusest peale maakonnaraamatukogu (ilma harukogudeta). Aruandeaastal liitus teenusega Räpina valla Keskraamatukogu (Räpina, Veriora ja Võõpsu), mis on rõõmustav.

Maakonnaraamatukogule esitati 26 tellimust, mille alusel laenutati 58 raamatut, laenutusi koos pikendustega 116.

Räpina vallas vastavalt 8 tellimust, 9 raamatut ja 18 laenutust (koos pikendustega).

5.3.7 RVL-i teenus

Laenutuste arv, mitu korda on teavikuid oma raamatukogust RVL-i teel välja laenutatud – 4180. Laenutuste arv, mitu korda on oma raamatukokku RVL-iga tellitud teavikuid laenutatud – 3684. Teenus toimis oma tavapäraseks headuses. Kahte viimast aastat küll võrrelda ei saa, kuna ühise juhtimise alla kuuluvate raamatukogude raamatuvahetust standardi alusel enam RVL-iks ei peeta, samuti on nüüdsest arvestuse aluseks laenutus (koos pikendustega), mitte teavik. Kuna sisuliselt ei ole vahet, kas tellida keskraamatukogu piires (harukogudest) või väljastpoolt, tuleks teenusest objektiivse pildi saamiseks edaspidi koguda ja esitada statistikat mõlema kohta. (Nõukogude ajal oli lisaks RVL-ile kasutusel lühend SSL ehk süsteemisisene laenutus.)

Maakonnaraamatukogus telliti ja saadi väljastpoolt maakonda kõige enam väljaandeid Tartu Linnaraamatukogust. Telliti ka Tartu Ülikooli Raamatukogust. Tartu puhul on suureks eelseks, et raamatukoguhoidjad saavad oma jõududega raamatuid tuua-viia. Sealsed RVL-iga tegelevad raamatukoguhoidjad on väga vastutulelikud. Üksikutel juhtudel telliti ka Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust. Rahvusraamatukoguga ei ole koostöö praegu tihe, aasta jooksul telliti vaid üks koopia. Skannitult saadi artikleid Saaremaa ja Viljandi maakonnaraamatukogust. RVL-i kaudu telliti peamiselt õppimiseks vajalikku kirjandust, lisaks käsi-raamatuid, ilukirjandust, noote ja helikandjaid. Maakonnaraamatukogu täitis Vinni-Pajusti raamatukogu tellimuse. Maaraamatukogudest (väljastpoolt Põlva valda) olid maakonnaraamatukogu kõige aktiivsemad koostööpartnerid Räpina valla raamatukogud (Veriora, Mehi-koorma, Räpina). Kanepi vallast oli väga aktiivne tellija Valgjärve raamatukogu-külakeskus, samuti Kanepi ja Saverna raamatukogu.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
7305	7945	+640

Infopäringud oli 8,8% rohkem.

Infopäringute peamised teemad

Päringud on erineva raskusastmega, sellest oleneb ka lahendamiseks kuluv aeg, mis on mõnest minutist mitme päevani.

Küllalt suure osa moodustavad) **faktipäringud**, mille lahendamine tänu veebilehtedele ei valmista raskusi ega võta palju aega (seaduste kehtivus, KOV-ide dokumendid, kultuuri- ja turismiinfo, asutuste lahtiolekuaeg jpm).

Ajamahukamad on **teemapäringud** (kultuuriväärtuste kaitse, pühakuks kuulutamine, autism ja depressioon, agressiivsus ja sõbrasuhted lasteaias, näonaha hooldamine, sotsiaaluuringu läbiviimine, tervislik toitumine, mütoloogia, soomeugrilased, akvaariumikalad jpm). Aeganõudev, aga väga huvitav valdkond on õpilastööd. Õpilased meisterdasid loovtööna noa ja lõikelaua ning soovisid materjale nende ajaloo, valmistamisviiside jms kohta. Ühele õpilasele, kelle loovtöö saab olema tema 1962. aastal sündinud vanaemast, otsiti taustaks materjali ajavahemiku 1960–1980 kohta. Kõige töömahukamad on **koduloolised päringud**. Hinnatav on huvitumine lähiajaloo, mille talletamine on ülioluline. Abistati spordientusiaste, kes avaldasid trükise Põlvamaa sporditegelase Ants Maiste 100. sünniaastapäevaks ja avasid talle pühendatud FB-lehe. Teavet vajati ühismajandite kohta (Valgjärve ja Ranna kolhoos) ja tehti ka samateemalisi õpilastöid. Huvitav teema oli ka Kannuse (Soome) ja Põlva koostöö 1990-ndatel (rõhuga abile, mida põhjanaabrid osutasid). Maaraamatukogude puhul (nt Kiidjärve, Kauksi) on täheldatav seos: mida süvenenumalt raamatukoguhoidja kodulooga tegeleb, seda suurem on ka lugejate huvi. Rohkelt oli **käsitööpäringuid** (kimono õmblemine, püksid rasedatele, mütsi heegeldamine jne). Kuna palju üldlaulu- ja -tantsupeoga seonduvat on internetis, aidati leida repertuaari, töölehti ja fonogramme. Tehnikaga seotud küsimustega on alati hea pöörduda Tartu Linnaraamatukogu poole, seekord täpsustati üht tarktorimarki ja RVL-i teel jõudis kohale ka vastav raamat.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Virtuaalürituste arv on pandeemiajärgsetel aastatel järjest vähenenud. 2024. aastast saab välja tuua viis Kiidjärve raamatukogu videopöördumist (on järelvaadatavad). Väga huvitav sümbioos on Kanepis noortekeskuse ja raamatukogu koostöös juba aastaid toimuvad seikluslikud jalutuskäigud *Actionboundi* abil, seekord talvine raamatukõnd ja Kanepi suvine kultuuririkkuse aastamäng.

5.3.10 Tasulised teenused

Milliseid tasulisi teenuseid raamatukogud pakuvad?

☒ Printimine, paljundamine

☒ Ruumirent

☒ Üritused – osakaal marginaalne, kasutusel mõnes raamatukogu-külakeskuses teatrietenduste ja kontsertide puhul

☐ Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)

☒ Muu (nimetada): Skannimine

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast- d 2023	Külast- d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
2151	1902	-249	39709	42107	+2398	30517	28274	-2243

Lugejate kahe aasta võrdlus ei ole objektiivne, kuna keskraamatukogudes (koos harukogudega) on esmakordselt arvestatud ühekordseid lugejaid. Külastuste arv on tervikuna kasvanud (6,0%). Külastuste arvu suures kasvus (22,7%) maakonnaraamatukogus mängib rolli ka ürituste ja osavõtjate arvu kasv. Maakonna teises suuremas lastetöö keskuses Räpinas on külastuste arv samuti kasvanud (2,4%). Maaraamatukogudest kasvasid külastused kenasti (11,4–91,1%) Vanakülas, Maaritsas, Ruusal, Ahjal, Põlgastes, Verioral, Savernas. (Mõnes raamatukogus oli tõusuprotsent väiksem, mitmes langus väga väike ja saab pigem sedastada stabiilsust.) Laenutuste koguarv pole teada, sest laste kohalkasutus statistilises aruandes eraldi välja ei tule. Kojulaenutuste arv (tabelis) on paraku langenud (7,3%). Häid näiteid on aga tuua siingi. Laenutused kasvasid (3,4–64,9%) Põlgastes, Verioral, Savernas, Peril, Ruusal, Ahjal, Maaritsas, Erastveres. Kõik ülalnimetatud raamatukogud on teinud lastega head tööd. Väga hea meel on kõikide arvnäitajate kasvu üle maakonnaraamatukogus.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimise

Spetsiaalseid lugeja-uuringuid lastele ja noortele läbi viidud ei ole. Raamatukoguhoidjaid toetavad töös laste ja noortega täienduskoolitused, raamatusoovitused (eeskätt ELK-i omad), tihe suhtlus õpetajate, lapsevanemate ja eelkõige noorte lugejate endiga. Lastekirjanduse komplekteerimisele pühendatakse palju tähelepanu terve aasta jooksul, aga tähtis analüüsi- ja järelkomplekteerimise aeg algab pärast seda, kui avaldatakse ELK-i ja Lastekaitse Liidu hea laste- ja noortekirjanduse nimestikud. Need aitavad kaasa väärtkirjanduse olemasolule raamatukogudes, sest mõni oluline raamat võis varem siiski tähelepanuta jääda. Täienduskoolituse vallas tegid taas head tööd Tartu Linnaraamatukogu ja ELK. Maakonnaraamatukogus kõneles Krista Kumberg, kes alati oskab anda praktilisi soovitusi just sihtgruppidest lähtudes (kas mõni lasteraamat pole tegelikult hoopis sobivam täiskasvanutele, kuidas täiskasvanu saab raamatut teatud vanuses lastele huvitavaks teha jne). Noored lugejad kuuluvad erinevatesse sihtgruppidesse. Kui keskraamatukogudes ja suuremates maaraamatukogudeski on need proportsionaalselt esindatud, siis väiksemates ei pruugi see alati nii olla. Raamatukoguhoidja peab oma piirkonna demograafilist pilti jälgima ja vastavalt sellele komplekteerima. Sündivuse kasv piirkonnas suurendab ka kõige väiksematele mõeldud raamatute osakaalu raamatukogus. Kooli kadumine (mida juhtus ka aruandeaastal) ei ole kindlasti meeldiv (osa peresid kolib ära jne), aga võib esitada raamatukoguhoidja loovusele uusi ja edukaid väljakutseid. Lõpetuseks kaks näidet erinevate eagruppide kohta. Võõpsu raamatukoguhoidja soetas teismeliste soovil ingliskeelset kirjandust. Kanepi raamatukogus kujunesid väga toredaks ettelugemised. Raamatukoguhoidja nendib, et lapsed on hakanud väga hästi kuulama ja kaasa rääkima.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Lugemisharjumuste kujundamise aluseks on sisukas komplekteerimine, individuaalne töö (lugeja huvide väljaselgitamine ja soovitamine) ja järjepidev ürituste korraldamine.

Lugemisharjumusega käsikäes käib raamatukogu külastamise harjumus, mida osalemine üritustel kindlasti toetab.

Enne lasteürituste juurde asumist ühest raamatukoguhoidjate endi ettevõtmisest, mis seekord Põlvamaal korraldati. 21. üleriigilisele lastraamatukoguhoidjate päevale 18. septembril kogu-

nes 67 lastega tegelevat raamatukoguhoidjat üle Eesti. Kõigepealt tutvuti lastetööga Põlvas, seejärel siirduti Himmaste raamatukogu-külakeskuse. Päeva ilmestasid Põlva Kooli Tilsa õppekoha õpilaste esitatud lühinäidend, autor ja lavastaja nende õpetaja Liina Vagula, ja noorte rahvamuusikute esinemine lõotsamaestro Heino Tartese eestvedamisel. Kristi Soll (Võrumaa Keskraamatukogu) andis ülevaate raamatukogude 2023. aasta lastetööst ja Triinu Soone ELK-i tegemistest. Kagu-Eesti lastekirjanike vestlusring – Triinu Laan, Liina Vagula, Grethe Rõõm ja Rainer Rahasepp – oli sisukas ja raamatukoguhoidjaid toetav. „Raamatukoguhoidjad on arvamusiidrid!“ jäi kohtumisest kõlama. Väga hästi sujus koostöö ERÜ lasteteeninduse toimkonna juhi Jaanus Kõutsiga. Sellised kokkusaamised rikastavad kindlasti raamatukoguhoidjate ideepagasit, headest emotsioonidest rääkimata. Üritusel tunnustati *aasta lasteraamatukoguhoidja 2024* nominente, kelle hulgas oli ka väga tubli Räpina lasteraamatukoguhoidja Evi Tiigimäe.

Üle-eestilise 4. klasside ettelugemisvõistluse „Ida pool päikest ja lääne pool kuud“ maakonnavooru võitis Emma Salf (Viluste Põhikool), juhendaja Heili Ahelik.

Kolmas ülemaakonnaline suvelugemine oli senistest kõige suurem, osales 185 (kõige rohkem vanuses 8–10) last 14 raamatukogust. Värvirõõmus lastepärane bingopilet valmis Saverna raamatukogu ja Põlva lasteteeninduse koostöös. Suvelugemine hõlmab tihedat individuaalset suhtlemist lugejatega ja toredaid üritusi. Tunnustusüritusi korraldatakse mitmel tasandil – eraldi raamatukogudes ja ühine maakonnaraamatukogus (25. oktoobril). Seekord tegeles lastega Pipi ehk harrastusnäitleja ja lastekirjanik Helin Vill. Tublimad lugejad (51) pälvisid kiidukirja ja kinkeraamatu.

Lugemistund (seekord 9. septembril) on väga lühikese ajaga populaarsuse saavutanud, olles seotud ka teiste tegevustega. Erastveres luges raamatukoguhoidja lastele ette põneva jutu, mille põhjal lapsed pildid joonistasid ja näitusele panid. (Foto üritusest trükiti ära Kanepi valla 2025. aasta kalendris.) Räpinas lugesid lastele oma lemmikraamatutest ette Piret Rammo (abivallavanem), Toivo Lees (muuseumitöötaja), Sille Rebane (noorsootöötaja) ja Toomas Heering (ettevõtja). Põlvas kuulasid lapsed Pipit (lastetöö juht Ainika Mägi), pidulikku õhkkonda aitas luua teemakohane muusika.

Kohtumised kirjanikega on laste jaoks tähtsad ja nagu lasteraamatukoguhoidjate päeval kuulda sai, ka kirjanikele endile. Kohtumisi: Grethe Rõõm (Vastse-Kuuste, Räpina, Põlva), Andrus Kivirähk (Räpina, Põlva), Rainer Rahasepp (Mehikoorma, Vastse-Kuuste), Liina Vagula (Vastse-Kuuste, Põlva), Sulev Oll (Vastse-Kuuste), Liis Sein (Räpina, Vastse-Kuuste), Aidi Vallik (Vastse-Kuuste), Reeli Reinaus (Kanepi), Heiki Vilep (Kanepi), Triinu Laan (Krootuse, Räpina), Epp Petrone (Saverna), Mika Keränen (Mehikoorma, Räpina), Ketlin Priilinn (Räpina), Kristina Ruder (Räpina), Anti Saar (Räpina). Palju kirjanikega kohtumisi toimus traditsiooniliselt Vastse-Kuustes ja Räpinas. Viimases oli külas ka **jutuvestja** Piret Päär eesti ja setu muinasjuttudega.

Kunstiga tegelemine on samuti tavaks. Kertu Sillaste viis Räpinas läbi kolm töötuba erinevatele vanuseastmetele. Valgjärve uues raamatukogu-külakeskuses hakkas tööle kunstiring Ave Kruusmaa juhendamisel. Viidi läbi ka **animatsioonitöötube**, kus lapsed Ave Viirma eestvõttel löid filme iseendast, toidust, päkapikukudest jne.

Meisterdamine kuulub ikka lasteürituste programmi. Suure hoo sai see Põlvas, kus lisaks osavatele kätele leidis rakendust ka maitsemeel (pannkoogid, kakao, taimeteed). Kiidjärvel seati sisse tegeluste lauake.

Matkamänge oli mitu. Räpinas viidi koostöös noortekeskusega läbi matkamäng „Räpina tähtsad kivid“ kolmele lasteaiarühmale. Ülesandeks oli liikuda kaardi abil, mis juhatas mälestuskivideni. Põlvas lasteteeninduses oli Kodutütarde ja Noorte Kotkaste matkamängu kontrollpunkt. Kanepis on tugevaks traditsiooniks saanud jalutuskäigud *Actionboundi* abil.

Põlvas peeti Põlvamaa Kodutütarde ajakirjaniku erikatselaager, ühtlasi oli see raamatukogu esimene **ööraamatukogu**.

Toredate ettevõtmistega tähistati mitmesuguseid **tähtpäevi**. Mehikoormas kirjutasid lapsed rahvapäraseid taimenimetusi kasutades jutte. Ahjal peeti lisaks rahvakalendri tähtpäevadele ka laste-, õuna- ja teepäeva.

Eksponeeriti huvitavaid **näitusi**. Koostöös Karilatsi Vabaõhumuuseumi ja Tilsa õppekohaga sündinud „Killuke si kooliloost läbi aegade“ tõi Põlva lasteteenindust külastanud täiskasvanutele silma heldimuspisarad ja laiendas laste silmaringi. Tutvuda sai reljeefse gloobuse, tahvli ja krihvliga, vanade koolikottide ja -vormide ning palju muuga.

Põlvamaale jõudis taas Ilon Wiklandile pühendatud **kohvernäitus „Pikk-pikk teekond“**.

Raamatukogus peab lastel olema mõnus ja igal aastal mõeldakse raamatukogudes midagi põnevat välja. Seekord loodi mugav **lugemispesa** Leevi raamatukogus. Maakonnaraamatukogu lasteteeninduses jätkusid ruumilised ümberkorraldused lastele ja noortele parema keskkonna loomiseks.

Koostöönäide on Ruusal peetud lastekaitsepäevast, partneriteks põhikool koos äsjaloodud vilistlaskoguga, kultuurikeskus ja raamatukogu. Kirjandivõistluse „Minu kool“ töid luges ette ja tublimaid kirjutajaid autasustas Contra, kes hiljem viis lapsed jooksmas. Maris Irbo eestvõttel joonistati kividele ja toimus veel palju huvitavat.

Eeltoodu kajastab vaid väikest osa raamatukogude tegemistest.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
1336	1437	+101

Näitusi oli 381, mullu 413 (-7,7%), üritusi vastavalt 1056 ja 923 (+14,4%).

Üritused/tegevused*	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	280
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	61
Lugejamängud ja -võistlused	48
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	72
Kunsti- või käsitöönäitused (ka fotonäitused)	92
Kontserdid või muusikasündmused	19
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	12
Üldharivad loengud ja töötoad	228

Muud (kirjandusüritused, teatrietendused, tähtpäevad (riiklikud pühad ja rahvakalender), tervisvõimlemine jpm)	557
--	-----

*Tabelis on 27 raamatukogu (93,1%) andmed, kajastatud on 95,3% üritustest ja näitustest. Kindlasti peaks kirjandusürituste jaoks olema rohkem lahtreid, sest *muu* alla on paigutatud ettelugemised, kirjandushommikud, kirjanduskohvikud, raamatuklubi tegevus, näituste avamised, tunnustusüritused, kogukonnapäevad ja veel väga palju muud. Mõistetavalt on lahtris ka kõige suurem arv. Digipädevusega seonduv on seni leidnud kajastust peamiselt *kasutaja-koolitusena* ja seetõttu on ka arv väga väike.

Kohtumisi autoritega täiskasvanutele: Andrus Kivirähk (Põlva), Heli Künnapas (Põlva), Marju Kõivupuu (Räpina, Veriora, Võõpsu), Pille Simon (Räpina), Urmas Vadi (Võõpsu), Urve Tinnuri (Kauksi, Vastse-Kuuste, Võõpsu), Mart Juur (Ruusa), Mait Vaik (Veriora, Võõpsu), Epp Petrone (Põlgaste, Põlva), Florika Kolbakova (Põlvas elav reisikirjanik; Põlva), Väino Laisaar (reisikirjanik; Valgjärve), Inga Lunge (Saverna), Loone Ots (Vastse-Kuuste), Juss Konks (koduloolane; Maaritsa), Kristiina Ehin ja Ly Seppel-Ehin (Kanepi), Sirje Tooding (Kauksi, Taevaskoja, Vastse-Kuuste), Ena Mets (Maaritsa), Rainer Rahasepp (Kauksi), Kristin Aavakivi (Kauksi), Urmas Roht (Saverna), Tiit Lääne (Põlva).

Üle kahe aasta toimus kirjandustuur „Sõnaränd“, mille raames kohtusid Põlvas lugejatega Maimu Berg, Igor Kotjuh ja Hugo Vaher. Kohtumine osutus väga toredaks, suur tänu peakorraldajatele!

Lugejamängudest oli uudne Maanteeameti liiklusviktoriin, ühtviisi vajalik ja huvitav igas eas lahendajatele. Hinnatav on lugejamängu „Avasta Eesti raamatukogusid“ taasalustamine.

Räpina vallas töötas Ilona Oeselt-Tigasing välja „Lugemisrännaku“ huvitava formaadi. Osalised said nimestiku neljaga lõppeval aastal (vahemikus 1924–2014) ilmunud raamatutest (iga aasta kohta kaks raamatut, üks eesti ja teine maailmakirjandusest). Auhinnaraamatuga tunnustati lugejaid, kes lugesid läbi 10 raamatut.

Kodulootööst väärivad esiletoomist Valgjärvel peetud teemaõhtud (6) koostöös Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskusega. Kogukonnale väga kordaläinud kokkusaamisi vedas keeleteadlane Kristiina Praakli.

Väga tore oli kohtumine raamatu „Elu nagu mäesuusatamine“ autori Tiit Lääne ja nimitegelase, Põlvamaa spordiedendaja Anne Vasarikuga Põlvas.

Eredalt tõusid esile **teater**: Margus Tabori „Mamma lood“ Valgjärvel, teatri Must JaAm „Kõik ruum, kõik aeg täis igatsust“ Räpinas ja Vastse-Kuustes (suurepäraselt raamatukokku sobiv lavastus kultuuritegelaste armastuskirjade põhjal Anne-Mai Tevahi ja Joonas Vatteri esituses) ja Artur Alliksaare 100. sünniaastapäevale pühendatud luulekava „Kuigi on nii palju lilli“ Tiina Mälbergi ja Teno Kongi (klaver) esituses Leevakul. Luulekava järel said ka vaatajad luuletusi lugeda, sealhulgas omaloomingulisi.

Palju korraldati laia temaatikaga **loenguid ja töötube**. Käsitleti tervise teemasid (insult, jalgade tervishoid, ravimtaimed), oli praktilisi koolitusi (salvrätitehnika, looduslikud punutised, savimaal, õmblemine jm). Väga head tööd tegid aiandusõpetajad Tiina Paasik, Sirje Tooding, Jaan Kivistik ja Jutta Lomp. Viimane viis Võõpsu raamatukogu ilusas õunaaias läbi õunapuude lõikamise õppuse. Vanaküla raamatukogus sai alguse taaskasutuse teema, mille käsitlemisele aitab kindlasti kaasa raamatukogule soetatud õmblusmasin.

Raamatukogudes arendati **klubilist tegevust**. Veriora raamatukogus tegutsev aroomiklubi pälvis TÕN-i raames Põlvamaa aasta õpiteo tunnustuse. Verioral ja Põlvas loodi raamatuklubi, mille tegevus läks hoogsalt käima. Vanaküla kirjanduskohvik on sisukate aruteludega saanud sisse hea hoo. Raamatukogud olid osalised ka **kogukonna suurüritustel**. Väga tore oli näiteks Veriora järve 50. sünnipäevale pühendatud spordi- ja rannapäev.

Näitusi oli taas palju ja põnevaid. Raamatunäituste puhul väärrib kindlasti äramärkimist hea koostöö Rahvusraamatukoguga näituse „25 kauneimat raamatut ja 5 kauneimat lasteraamatut“ eksponeerimisel mitmes raamatukogus.

Maakonnaraamatukogu, mille fuajeesse paigutati näitisevitriin (nüüd on neid raamatukogul kaks), jõudis näituste eksponeerimisel uuele tasemele. Uue vitriini esinäitus „Hüti kollektsioon“ koostöös Järvakandi klaasimuuseumiga oli vaimustav. Väga põnev oli ka Juulia-Gabrielle Moraeu' kiviminäitus koos kahe teabepäevaga, mis pälvisid samuti suurt huvi. Belgiast pärit põlvalanna, geoloogi ja harrastuskunstniku mitmekülgsest võibki pidada aasta suureks avastuseks, tema maalinäitust „Emotsioonide kujud“ eksponeeriti mitmes raamatukogus. Võrulase Kristjan Lume šaržinäitust eksponeeriti samuti mitmel pool. Põlvas joonistas kunstnik ka huvilistest (kelles polnud puudust) šarže.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
434	324	-110

Kuna individuaalkoolituste arvestusalused muutusid rangemaks, on koolituste arv 2023. aastaga võrreldes 37,7% väiksem. Rühmakoolitusi saab võrrelda ja nende arv on tõusnud (127 ja 118).

Individuaalse kasutajakoolituse peamiseks sihtgrupiks on eakad. Raamatukoguhoidjatel on väga hea meel, kui inimene, kel arvutioskused seni täiesti puudusid, juba lihtsamate toimingutega hakkama saab. Samuti on hea meel, kui inimene saab juhendamise tulemusena oma probleemi lahendada. Teemad: arvuti algoskused (sh meiliaadressi loomine), sotsiaalmeedia (FB-konto loomine jm), nutitelefoni, riigiportaali eesti.ee, pangaülekanded, tuludeklaratsioon, kuulutuste avaldamine ajalehes, URRAMi lugejaportaal, e-pank, digiallkirjastamine, DigiDoc, laenulepingu sõlmimine jpm.

Rühmakoolituste peamiseks sihtgrupiks on lapsed ja koolitusi nimetatakse peamiselt raamatukogu-, teema- ja lugemistundideks. Suureks abiks on viimastel aastatel olnud „Lugemisisu“ programm ja sellega kaasnevad väga head koolitused ning materjalid. „Lugemisisu“ teematunde tehti hoolega Põlgastes, Savernas, Tilsis ja Vastse-Kuustes, teemadeks „Raamatu teekond“, „Vanasõnad ja kõnekäänud“, „Detektiivitund“ jne. Teiseks suuremaks teemaks on raamatukogu kasutamine (lasteaiast gümnaasistideni). Kanepi raamatukogus oli 1. klassi õpilaste tunni sisu väga huvitav: käitumine raamatukogus koos õpetusega, kuidas pöörduda raamatukoguhoidja poole abi saamiseks, ja iseseisev raamatuotsing, mis õnnestus hästi. Kooliõpilastel olid kaasas ka töölehed. Näide keskastmest: Põlva Kooli kaks 8. klassi said maakonnaraamatukogus ülevaate koduloolistest materjalidest, et valmistada ette kolmeminutiline inglisekeelne lühitutvustus Põlvast (teemad: Jakob Hurt, koolid, staadion, lasketiir jne). Gümnaasistidele tehakse häid tunde Räpinas (10. klass „Kreeka

mütoloogia“, 12. klass muinasjuttude valimine ja ettevalmistumine ettelugemiseks). Gümnaasiumiastme paremaks kaasamiseks võiks korraldada koolitusi.

5.5.2 Koostööpartnerid

Koostöö oli tihe, alltoodu on valikuline, sest kõiki partnereid (nt lasteaedu, koole ja noortekeskusi) üles lugeda ei jõua. Paljudega on koostöö juba aastakümnete pikkune.

Riigikantselei ja Rahvusraamatukogu ja Räpina Vallavalitsus, isikuliselt Kristel Raesaare ja Helen Zupsmann: arendusprojekti „Võõpsu raamatukogu elutuba“ Innosprindil läbiviimine aasta algul ja selle esitlus 19. märtsil.

ERÜ, isikuliselt Reet Olevsoo ja Jaanus Kõuts: koostöö 21. üleriigilise lasteraamatukoguhoidjate päeva läbiviimisel Põlvamaal 18. septembril.

Põlvamaa Omaavalitsuste Liit, isikuliselt Eve Neemsalu: tegevustoetus maakonnaraamatukogule, toetus lasteraamatukoguhoidjate päeva läbiviimiseks, raamatukoguhoidjate tunnustamine.

Põlvamaa Arenduskeskus: toetus üle-eestilise ettelugemisvõistluse maakonnavooru korraldamiseks ja võitja osavõtuks finaalist

MTÜ Leevakk: koostöö Põlvamaa 18. maaraamatukoguhoidja päeva läbiviimisel 23. oktoobril; tihe koostöö Leevaku raamatukoguga.

Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum ja Räpina Noortekeskus: projekt „Tunne oma kodukandi ajalugu“, mille raames paigaldati kuue Räpina mälestusmärgi juurde infotahvlid ja valmis inforada koos giidiprogrammiga. Lisaks viidi läbi matkamäng.

Karilatsi Vabaõhumuuseum: näitused ja teematunnid (Ahja, Vastse-Kuuste, Põlva).

Kanepi Noortekeskus: seiklusliku raamatukõnni ja suvise kultuuririkkuse aastamängu läbiviimine.

Kultuurimajad Savernas, Kanepis, Maaritsas, Ruusal, Mehikoormas, Moostes jm.

Kolmas sektor (mitmel juhul ka aineiline tugi): MTÜ Päriselt (Erastvere), naisteklubi Kolmapäev (Vastse-Kuuste), Jakob Hurda Selts (Himmaste, Põlva), Himmaste MTÜ, Vanaküla-Holvandi külaselts, seltsing Virmalise' (Vanaküla), RMK Kiidjärve külastuskeskus, Kiidjärve Küla Selts, Mooste Mõisa Arendusselts, Veskiteater (Mooste), Mehikoorma Arengu Selts, Põlva Matkaklubi, Kodutütred ja Noorkotkad (Põlva) jne.

Asutused, firmad: Maarja Küla (Kiidjärve, Vastse-Kuuste, Põlva), Peri Küla Selts, Peri Põllumajanduslik AS, FIE Signe Mändmets (Peri), AS Matrix Puit (Leevaku), Meistrite Kool OÜ (Mehikoorma), Thors Films OÜ (lavastuse „Rohelised niidud“ meeskond (Kiidjärve), MTÜ Ruusa Kooli Vilistlaskogu, Maanteeamet (Saverna, Vastse-Kuuste, Põlva), Põlva COOP (Põlva), Tartu Mänguasjamuuseum (Põlva) jne.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

Millised olid aruandeaastal peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks? Valige sobivad

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht
- ☒ Sotsiaalmeedia (eelkõige Facebook, Instagram)
- ☒ Raadio
- ☐ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Väloreklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☒ Muud (nn suust suhu informatsioon (ka telefoni teel), üksikmeilid, meililistid, Messenger, SMS)

Ilma turunduseta ei ole raamatukogutöö võimalik.

Kohalikud raadiojaamad ja ajalehed avaldavad infot tasuta. Võimalik oleks ka reklaamklippide tellimine raadios, mis võiks olla küll tõhusam, aga raamatukogude eelarves selleks raha ei jätku. Kõige tulemuslikumad kanalid tunduvad olema Facebook ja suust suhu leviv teave. Kasulik on saata ka meile võimalikele külastajatele, seda nii ühekaupa kui ka meililistide kaudu. Massteavitust on kasutatud töökorralduslikes küsimustes (muudatused lahtiolekuajas, teavitamine rahulolu-uuringust). Üks raamatukoguhoidja märgib, et on tellinud sotsiaalmeedias tasulisi postitusi, kuid ei pea nende mõju keskmisest suuremaks.

6.2 Väljaannete publitseerimine

Raamatukogud ise väljaandeid ei publitseerinud, aga on abistanud autoreid (nt käsikiri Põlvamaa sporditegelasest Ants Maistest Põlvas).

Elektronkataloogis URRAM on aasta jooksul kirjeldatud 46 Põlvamaa raamatukogusid käsitlevat **artiklit**, mõned olulisemad:

- Julgelt unistuste raamatukogu poole : [Võõpu raamatukogu Innosprindil] // Helen Zupsmann, Jane Arusoo // Raamatukogu (2024) 3, lk. 22-23.
- Ainult lugemine kasvatab lugejaks : [üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev] / Jaanus Kõuts, Külli Ots // Raamatukogu (2024) 4, lk. 30-31.
- Põlva Keskraamatukogu sai lugejate käest kiita : [kokkuvõtte lugeja-uuringust] / Kati Maidla // Põlva Teataja (2024) juuni, lk. 10.
- Järjekordne vald asub oma kultuurielu ümber korraldama : [Kanepi vald] / Pille H. Metsis // LõunaLeht (2024) 12. september, lk. 2.
- Kirjandusminister tunnustas elupõlist Ruusa raamatukoguhoidjat : [Põlvamaa aasta maaraamatukoguhoidja Elve Vals] / Mati Määrts // Lõuna-Eesti Postimees (2024) 15. september, lk. 6.

- Laste lugemisvara hea tundja kandideerib aastaauhinnale : [Räpina lasteraamatukoguhoidja Evi Tiigimäe, ERÜ tunnustuse aasta lasteraamatukoguhoidja nominent] / Mati Määrits // Lõuna-Eesti Postimees (2024) 21. september, lk. 9.
- Põlvamaa XVIII maaraamatukoguhoidja päev Leevaku raamatukogus / Jane Arusoo // Räpina Rahvaleht (2024) november, lk. 1.
- Ülevaade Põlvamaa maaraamatukoguhoidja päevast Lõuna-Eesti Postimehe digilehes: <https://lounapostimees.postimees.ee/8122113/galerii-polvamaa-raamatukoguhoidjad-keskendusid-koosloomele>.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

- Põlva Keskraamatukogul jätkata maakonnaraamatukoguna (komplekteerimine, koolituste korraldamine jne)
- Jälgida rahvaraamatukogude seaduse uuendamise protsessi ja vastavalt sellele tegutseda
- Tähistada sisukate sündmustega raamatuaastat
- Jätkata raamatukoguruumide renoveerimist

Koostajad:

Külli Ots

Kaie Puik

Ainika Mägi

Kati Maidla

Direktor Kati Maidla

/allkirjastatud digitaalselt/